

УДК 697.328

Мінакова Д.

Національний технічний університет України «КПІ», ІЕЕ

ФОРМУВАННЯ ТАРИФІВ НА ЕНЕРГОНОСІЇ

Науковий керівник: асист. Шовкалюк М. М.

Оплата за енергоносії є частиною оплати за комунальні послуги. Відповідно до ЗУ "Про житлово-комунальні послуги" повноваження щодо встановлення цін/тарифів покладено на органи місцевого самоврядування; виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат і подають їм на затвердження. Державна інспекція з контролю за цінами здійснює аналіз фактичних витрат на виробництво щодо їх відповідності економічно обґрунтованому рівню. Перед затвердженням перевірка встановлених тарифів на енергоносії здійснюється контрольно-ревізійними службами, антимонопольними комітетами, обласними ціновими інспекціями на постійній основі.

На сьогоднішній день найпоширенішим методом формування тарифів на енергоносії в енергетиці і житлово-комунальному господарстві є метод «витрати+». Він полягає в розрахунку ціни як суми витрат плюс прибуток. Визначається як процент понад витрати. Але даний метод не можна вважати оптимальним, оскільки у ціні/тарифі враховується повний обсяг витрат, фактично понесених суб'єктом господарювання, серед яких є й неефективні, обумовлені нераціональним господарюванням. Така політика ціноутворення не стимулює підприємства, що надають такі послуги, до зниження витрат. Одноставочні тарифи, при яких споживачі оплачують тільки змінну частину (без фіксованої ставки платежу) не заохочують енергозабезпечуючі підприємства до оптимізації завантаження потужностей, оскільки вони ризикують не покрити свої постійні витрати в повному обсязі.

Затвердження тарифів на електроенергію здійснюється Національною комісією регулювання енергетики, при чому існує класифікація на групи споживачів: населення, бюджетні установи; промисловість (І клас напруги - 35 кВ і більше, II клас < 35 кВ).

Нині тарифи тепло не покривають повну собівартість виробництва, у тому числі витрати, необхідні для підтримки і оновлення основних фондів. Аналіз річних технічних звітів АК «Київенерго», показав, що затверджені у м. Києві середньовідпускні тарифи для житлових організацій, бюджетних установ та інших споживачів встановлені нижче економічно обґрунтованого рівня і становлять близько 60% від собівартості. Аналогічну ситуацію було виявлено нами і при аналізі статистичних звітів теплопостачальних організацій Київської області, що призводить до необхідності компенсацій різниці з бюджету і збитків енергопостачальників.

Структура тарифів допускає перехресне субсидування побутових споживачів за рахунок прибутків, що отримуються від великих промислових споживачів енергії. Більше того, при відсутності лічильників методика формування тарифів на тепло і водопостачання, як і раніше, ґрунтується на нормативах споживання (за площею житла або за кількістю тих, що проживають), а не на реальних обсягах споживання.

При одноставковому тарифі всі витрати підприємства пропорційно розподілялися протягом усього року. Але у різні періоди року підприємство несе різні витрати. В ряді міст (Черкаси, Ірпінь, ін.) введено двоставковий тариф на теплову енергію, що складається з постійної та змінної плати. Улітку споживачі платять тільки постійну складову витрат – це постійні витрати підприємства (зарплата, ремонт мереж, ін.). Під час опалювального сезону до цього додається ще плата, необхідна для придбання газу, електроенергії, води. У цілому ж плата за тепло не змінюється.